

Gorce

Gorce to malownicze pasmo górskie w Karpatach zaliczane do Beskidów Zachodnich, położone między dolinami rzek Raba i Dunajec. Na północy Gorce graniczą z Beskidem Wyspowym, a na południu z Podhalem. Są pasmem górskim uformowanym w kształcie rozrogu, w środku którego wznosi się najwyższa góra Turbacz. Od tego szczytu rozchodzą się w kilku kierunkach ramiona, z których najdłuższe jest wschodnie ze szczytami Jaworzyna oraz Gorc.

Już sama nazwa *Gorce* ma ciekawą etymologię, bowiem wywodzi się ze słowa *gorzeć*, co oznacza „płonąć”; „palić się”. Prawdopodobnie ma to związek z praktyką wypalania górskich hał przez lokalną ludność – pasterzy i rolników, którzy w ten sposób poszerzali przestrzeń polan śródleśnych. Góry wydawały się wtedy dosłownie płonąć.

Przełęcz Knurowska oddziela Gorce od pasma Lubania, a od zachodu Turbacza rozciągają się trzy pasma – Bukowiny, Gorca i Obidowca. Od północy ramiona Turbaczyka i Mostownicy łączą się z Kudłoniem. Między tymi ramionami rozciągają się długie doliny potoków, z najdłuższą doliną Potoku Kamienieckiego, który wypływa ze zboczy Turbacza, a kończy bieg uchodząc do rzeki Dunajec obok wsi Łącko. Równolegle do niej biegnie dolina Ochotnicy, nazwa od najdłuższej wsi w Polsce, która ciągnie się około 25 km.

Do najwyższych szczytów Gorców należą:

- **Turbacz**– 1310 m n.p.m.,
- **Jaworzyna Kamienicka**– 1288 m n.p.m.,
- **Kiczora**– 1282 m n.p.m.,
- **Kudłoń**– 1276 m n.p.m.,
- **Czoło Turbacza**– 1259 m n.p.m.,
- **Mostownica**– 1251 m n.p.m.,
- **Gorc Troszacki**– 1235 m n.p.m.,
- **Gorc**– 1228 m n.p.m.,

- **Lubań**– 1211 m n.p.m. Wszystkie te szczyty poza Lubaniem i Turbaczem znajdują się na terenie Gorczańskiego Parku Narodowego

Gorce są dobrze zalesionym pasmem górskim. Na halach zachowała się jeszcze tradycja wypasu owiec przez baców. Gorczańskie polany stanowią jeden z najbardziej charakterystycznych składników ich krajobrazu i przyrody. Są też największą turystyczną atrakcją. Podziwiać z nich można panoramy Tatr, Pieniny, Beskidu Wyspowego i Sądeckiego. Wiosną polany pokrywają się łąkami krokusów.

Polany te, przez miejscową ludność nazywane halami, powstały w XIV w. w wyniku działalności przybyłych z Półwyspu Bałkańskiego Wołochów, którzy tutaj przynieśli swoją kulturę pasterską, później kontynuowaną przez lokalnych mieszkańców. Wypasanie i koszenie hal zapobiegało ich zarastaniu lasem. Najbardziej intensywny wypas miał miejsce przed II wojną światową – Gorce po Tatrach były wtedy największym ośrodkiem pasterstwa. Jeszcze w wiele lat po II wojnie światowej stały na nich szałas pasterskie i trwał intensywny wypas. Po zaprzestaniu wypasu polany zaczęły zarastać borówczyskami i malinami, ze szkodą dla walorów widokowych oraz różnorodności biologicznej aby ostatecznie przekształcić się w las. Obserwować tu można naturalną sukcesję ekologiczną. W ostatnich dekadach **Gorczański Park Narodowy** dostrzegł konieczność zachowania pierwotnego charakteru lokalnych polan. Na Hali Długiej ponownie zainicjowano kulturowy wypas owiec, a niektóre inne polany (np. Jaworzyna Kamienicka) są również wykaszane.

Gorce charakteryzują się bardzo dobrą siecią wodną, na którą składają się liczne źródła – młaki, potoki i wysięki wodne. Stawy są nieliczne. Wszystkie potoki stanowią dorzecze dwóch rzek: Raby i Dunajca. Wzdłuż grzbietu Gorc Kamienicki – Turbacz przebiega dział wodny między zlewniami tych rzek. Największymi potokami, mającymi swoje obszary źródłiskowe w Gorcach są Ochotnica Kamienicka. Występują także źródła z

wodami mineralnymi, które eksploatowane są w Rabce-Zdroju i Szczawie.

Dla miłośników pieszych wędrówek górskich Gorce są atrakcyjnym celem wypraw. Pomimo że góry te nie należą do szczególnie wysokich, dostarczają niepowtarzalnych widoków na Tatry, Pieniny, zalew Czorsztyński, oraz Beskid Sądecki. Kiedy pogoda dopisuje z Turbacza można dojrzeć zabudowania oddalonego o ok. 80 km Krakowa. Nie ma tutaj większych ośrodków miejskich. Na terenie Gorców został utworzony Gorczański Park Narodowy w celu lepszego zachowania bogactwa lokalnej flory oraz fauny, jak również walorów krajobrazowych.